

LLEÓ XIV
AUDIÈNCIA GENERAL
Dimecres, 3 de juny de 2026

Catequesi. Els documents del Concili Vaticà II.

III. Constitució dogmàtica *Sacrosanctum Concilium*. 3. El ritu, el signe, el símbol

Benvolguts germans i germanes,

Continuem amb les catequesis sobre la constitució conciliar *Sacrosanctum Concilium* (SC), i volem aturar-nos a reflexionar sobre alguns elements que constitueixen la sagrada litúrgia, com el ritu, el signe i el símbol.

El Concili Vaticà II, que es va beneficiar del valuós treball del Moviment litúrgic, ens va ajudar a redescobrir una veritat molt viva en la consciència de l'Església antiga i en l'ensenyament dels Pares. Els ritus de la litúrgia cristiana no són un revestiment exterior del ministeri sacramental, un conjunt de cerimònies arbitràries, sinó que són la mediació eclesial a través de la qual ens arriba el do diví. Precisament per això el Concili convida a comprendre el *Mysterium fidei* que es realitza en la litúrgia a través dels ritus i de les pregàries (cf. SC 48).

El ritu dona forma a l'acció litúrgica i, a través d'ella, a la nostra vida, i genera en nosaltres una sensibilitat espiritual que ens fa capaços d'assaborir la presència de Déu per mitjà de Jesucrist. Naturalment això passa si nosaltres no ens quedem al marge o com espectadors muts (cf. *ibid.*) en relació amb la litúrgia, sinó que participem amb tot el nostre ésser —cos, ment i cor—, en obediència al manament del Senyor. A través del ritu sagrat ens formem en l'escolta de la Paraula de Déu, en l'acció de gràcies i en l'adoració, en la pràctica de compartir de manera fraternal i en la comunió eclesial. Descubrim que som una assemblea de molts rostres, reunida per la fe mateixa.

El ritu ens implica en una seqüència de gestos i de pregàries ben definida, que a vegades pot contrastar amb la nostra tendència individual a l'espontaneïtat. La seva lògica no consisteix a encotillar la llibertat en esquemes. Al contrari, amb la sobrietat solemne dels seus ritmes, el ritu interromp activitats frenètiques, i ens reconduïx al que és essencial. Descubrim així una altra dimensió de l'acció, que no es regeix pels càlculs productius i una altra experiència del temps i de l'espai. En el ritu experimentem una lògica de gratuïtat, trobem un descans que regenera el cor, reconeixem que ens precedeix la gràcia divina, aprenem a viure a un ritme habitat per l'Esperit Sant.

La gramàtica del ritu està entreteixida amb els signes i els símbols propis de la litúrgia. En ella, com ho afirma el Concili, «per mitjà de senyals sensibles és significada i, de la manera pròpia de cada un, és causada la santificació de l'home» (SC 7). El Catecisme de l'Església Catòlica aprofundeix el valor d'aquests senyals i recorda que «la seva significació té la seva arrel en l'obra de la creació i en la cultura humana, es perfila en els esdeveniments de l'Antiga Aliança i es revela en plenitud en la persona i l'obra de Crist» (n. 1145). És emblemàtic el signe de l'aigua: dels orígens de la creació al diluvi, del pas del mar Roig al Jordà, fins a l'aigua que brolla del costat de Crist i es converteix en signe sacramental de la immersió de la seva mort i resurrecció.

“Senyal” i “símbol” són termes que sovint s'utilitzen com a sinònims. En realitat, un senyal és simbòlic quan és capaç de remetre no sols a una idea, sinó a tot un sistema de

significats i valors. Així, per exemple, quan se'ns aspergeix amb aigua beneïda es revifa en nosaltres la consciència del do rebut pel baptisme i la nostra adhesió a la vida nova en Crist. En segon lloc, els símbols tenen essencialment un caràcter pràctic, i són sobretot accions més senzilles i comunes, com agenollar-se i donar-se la pau, o més exigents, com els actes que constitueixen cada sacrament. Sobretot, els símbols tenen una dimensió singular performativa i transformadora, tant envers els elements materials que els componen, com envers aquells que entren en contacte amb ells, generant pertinença, tocant el cor i la ment, suscitant autèntiques relacions eclesials.

A la carta apostòlica *Desiderio desideravi*, el papa Francesc, fent seva una afirmació de Romano Guardini, identificava «la primera tasca del treball de la formació litúrgica: l'home ha de tornar a ser capaç del símbols» (n. 44). Necessitem deixar-nos educar pels ritus de la litúrgia, tenint cura amb delicadesa i sense arbitrietat de la bellesa de les nostres celebracions i comprometent-nos amb una autèntica mistagògia. L'experiència d'una litúrgia viva i devota, acompanyada d'una oportuna catequesi mistagògica, és el millor recurs per a tornar a despertar en tots aquella obertura a l'encontre amb Déu que, en la lògica de l'encarnació, només pot tenir lloc quan s'involucra l'home tot sencer: esperit, ànima i cos (cf. 1Te 5,23).